

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 6359/2022
18.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јелица Бошковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа законски заступник Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 236/2021 од 23.12.20221. године, у седници већа одржаној дана 18.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 236/2021 од 23.12.20221. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 236/2021 од 23.12.2021. године, тако што се одбија као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Чачку Прр 48/20 од 14.01.2021. године, а захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка се **ОДБИЈА**.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 80.921,2 динара, у року од 8 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр 48/20 од 14.01.2021. године, тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на на суђење у разумном року исплати неиплаћене зараде за период и у износима, како је то означено у ставу првом изреке те пресуде, са законском затезном каматом почев од 15-ог у наредном месецу за претходни месец, као и да му на име трошкова парничног поступка исплати износ од 47.062,50 динара, на име трошкова извршења износ од 15.581,25 динара, са законском затезном каматом почев од доношења решења о извршењу И. бр. 5904/13 од 03.02.2013. године до исплате. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу

накнади трошкове парничног поступка у износу од 70.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 236/2021 од 23.12.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда, тако што је тужбени захтев у целисти одбијен и одлучено да свака странка сноси своје трошкове првостепеног поступка. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженој надокнади трошкове жалбеног поступка у износу од 18.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као посебној по члану 404. Закона о парничном поступку у сврху разматрања питања у интересу равноправности грађана, односно ради уједначавања судске праксе.

По оцени Врховног суда посебна ревизија тужиоца у овој парници је дозвољена у смислу члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе, па је одлука у ставу првом изреке донета на основу члана 404. став 2. ЗПП.

Одлучујући о изјављеној ревизији у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је као извршни поверилац пред Основним судом у Чачку поднео предлог за извршење против АД „ФРА“ Чачак, који је привредни субјект са већинским друштвеним капиталом, као извршног дужника, ради наплате новчаног потраживања - неисплаћене разлике зараде, досуђеног извршном пресудом Општинског суда у Чачку П1 651/05 од 26.06.2008. године. Предложено извршење одређено је решењем о извршењу И 5904/13 од 03.02.2014. године и одређено је принудно намирење потраживања тужиоца пленидбом новчаних средстава на рачуну извршног дужника. Извршење тим средством није спроведено јер на рачуну извршног дужника није било довољно средстава. Решењем Основног суда у Чачку Р4 И 205/16 од 18.01.201. године, утврђено је да је тужиоцу у наведеном извршном поступку, који се води под бројем И 5904/13, повређено право на суђење у разумном року и наложено је суду предузимање радњи у сврху његовог окончања. Тужилац није наплатио своје потраживање од послодавца по извршној исправи, односно решењу о извршењу.

Првостепени суд на основу одредби чланова 32. став 1. и 58. став 1. Устава Републике Србије, члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основним слобода, члана 1. Протокола број 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права, чланова 2., 4., 22. и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и чланова 155. и 172. став 1. Закона о облигационим односима усвојио постављени тужбени захтев за исплату износа по решењу о извршењу и законске затезне камате од доспелости

новчаних износа досуђених извршном исправом, налазећи да се оваквом досудом тужиоцу надокнађује штета која стоји у узрочно последичној вези са утврђеном повредом права на суђење у разумном року.

Другостепени суд, прихвата као меродавно право на коме је првостепени суд засновао своју одлуку, али исказује становиште да је за конституисање обавезе тужене Републике Србије за предметну штету неопходно постојање узрочно-последичне везе између дужине трајања извршног поступка и изостале наплате. Постојање ових чињеница није утврђено, као резултат пасивности тужиоца. Одлука која у конкретном случају представља извршну исправу, донета је 2008. године, а тужилац више од пет година није покретао извршни поступак ради наплате досуђених потраживања, већ је то учинио када на рачунима извршног дужника више није било новчаних средстава. Наиме, тужилац није пружио доказе да је искључиви разлог немогућности наплате предметног потраживања, последица неактивности извршног суда.

По становишту Врховног суда основани су наводи тужиоца у ревизији о погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Према ставу трећем те одредбе, одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна.

Накнада материјалне штете, према правилима облигационог права, односи се на успостављање ранијег стања које је било пре него што је штета настала, као и на исплату у новцу уколико успостављање ранијег стања не надокнађује штету потпуно или ако успостављање ранијег стања није могуће (члан 185. Закона о облигационим односима).

Европски суд за људска права у предметима у односу на Србију изразио је став да за неисплаћена потраживања запослених према друштвеним предузећима и предузећима са претежним друштвеним капиталом, као субјеката под контролом државе, досуђена правноснажном судском одлуком која су у извршном поступку остала ненаплаћена дужи временски период, одговара Република Србија из сопствених средстава. Пресудама донетим у таквим предметима Република Србија је обавезана да из сопствених средстава, у року од три месеца од њихове правноснажности, исплати подносиоцима представки износе који су им досуђени правноснажним пресудама домаћих судова.

И Уставни суд, уважавајући праксу међународних институција за заштиту људских права, одлукама којима је усвојио уставну жалбу због повреде права на имовину из члана 58. Устава Републике Србије, услед неспровођења решења у извршењу – принудне наплате новчаног потраживања из радног односа од предузећа са већинским друштвеним капиталом, утврђивао право носиоца уставне жалбе на накнаду материјалне штете у

висини износа опредељеног решењем о извршењу, умањене за евентуално исплаћене износе по том основу.

Следом изнетог, по становишту Врховног суда, тужена је у овом случају дужна да тужиоцу исплати износе досуђене извршном пресудом чија принудна наплата је одређена решењем Основног суда у Чачку И 5904/13 од 03.02.2014. године, што значи како главницу, тако и законску затезну камату на износ главнице од дана доспелости, односно од дана доношења извршне исправе у односу на парничне трошкове. На тај начин тужиоцу ће бити надокнађена материјална штета у складу са правилом садржаним у ставу 185. Закона о облигационим односима и његовно стање биће доведено у положај у коме би се налазило да је извршни поступак окончан исплатом досуђеног новчаног потраживања у разумном року.

Правилно је првостепени суд одлучио о парничним трошковима на основу одредби чланова 153. став 1. и 154. ЗПП.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Тужиоцу су досуђени трошкови поступка по ревизији у износу од 18.000,00 динара, за састав тог правног лека, и применом члана 165. став 2. у вези са члом 153. став 1. и чланом 154. ЗПП, одлучено као у трећем ставу изреке.

Одлука о трошковима ревизијског поступка у ставу трећем изреке, донета је на основу одредби чланова 165. став 2., 153. став 1. и 154. ЗПП. Тужиоцу су као оправдани признати опредељени трошкови, за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, и на име таксе на ревизију износ од 25.168,48 динара динара и таксе на одлуку по ревизији износ од 37.752,72 динара, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксеној тарифи из Закона о судским таксама.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић